

Utbildningsinspektion i Vistaskolan, förskoleklass och grundskola årskurs 1-9

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Vistaskolan	Antal barn/elever
Förskoleklass	38
Grundskola	378

Skolans elever och pedagogiska personal arbetar i arbetslag från förskoleklass till årskurs 9. Skolbarnomsorgen är en integrerad del av verksamheten. Skolans ledning består av en rektor och en biträdande rektor.

Vistaskolan har totalt 416 elever och ligger i ett område med blandad bebyggelse i form av småhus, bostadsrättshus och hyreshus. Fram till år 1999 omfattade Vistaskolan enbart klasserna 1-6. Skolan byggdes 1950 och har varit föremål för en omfattande utbyggnationer och renoveringar under åren 1994, 1996 och 2004. Skolan har bland annat fått en ny matsal och skolbyggnad för årskurs 6-9. I samband med renoveringarna har skolan också fått tillgång till ändamålsenliga specialsalar ibland annat NO-ämnena (kemi, fysik och biologi), textilslöjd och hemkunskap.

Genomförandet av inspektionen i Vistaskolan

Skolverket sände den 10 maj 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Vistaskolan har bestått av undervisningsrådet Tomas Johansson och experten Jukka Kuusisto. Besök i Vistaskolan inleddes den 19 oktober och avslutades den 20 oktober 2004.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Vistaskolan, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Vistaskolan genomfördes formella intervjuer med skolledningen, skolsköterskan och ett urval av elever, föräldrar, lärare. Inspektörerna besökte flertalet klasser från förskoleklass till årskurs 9. Några av eleverna svarade för att guida inspektörerna runt i skolans lokaler och under besöket fördes spontana samtal med både elever och personal.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

Grundläggande demokratiska värden.

Vistaskolan har en egen arbetsplan avseende elevmedverkan. I planen beskriver skolan både existerande och planerad elevmedverkan. Skolan har ett elevråd för årskurs 1-5 respektive 6-9. Varje klass har klassråd som tar upp frågor som rör klassen eller hela skolan. Under klassrådet bestämmer eleverna vilka frågor man vill föra vidare till elevrådet. Enligt eleverna fungerar både klassråd och elevråd tillfredsställande, men vid intervjuerna kunde eleverna inte ge exempel på sådant som de kunnat påverka när det gäller arbetsmiljön eller undervisningen. Inspektörerna bedömer att elevmedverkan på Vistaskolan kan utvecklas.

Ansvarstagande

Enligt Vistaskolans arbetsplan avseende elevmedverkan skall eleverna ta ansvar och medverka vid planering och genomförande av sitt lärande. I samma dokument konstaterar man dock att denna typ av elevmedverkan förekommer olika mycket i olika klasser. Enligt eleverna varierar deras möjligheter till ansvarstagande också mellan olika lärare i samma klass.

För att öka engagemanget hos eleverna för inne- och utemiljön har särskilda ansvarsområden utdelats till klasserna. Eleverna deltar i städning av skolområdet varje vår. Inomhus delar eleverna på ansvaret i t.ex. klassrum och matsal genom rullande scheman. Inspektörerna kunde under besöket notera att eleverna arbetade i matsalen och hade vissa ansvarsområden. I elevintervjuerna framkommer att möjligheterna till ansvarstagande minskar i årskurs 6-9. Inspektörerna bedömer att detta kan utvecklas.

Etiska förhållningssätt - trygghet och lust att lära

Inspektörernas intryck är att eleverna visar acceptans för olikheter och har en människosyn som är förenlig med läroplanen.

Både elever och föräldrar framhåller att Vistaskolan har en trygg miljö. Eleverna är lätta att få kontakt med och stämningen i skolan är överlag god. Några av de

intervjuade eleverna anger att vissa elever i de högre årskurserna kan ha en tuff attityd och att de yngre eleverna är lite rädda för dem. Eleverna efterlyser också fler rastvakter i matsalen och i den nya tillbyggnaden för årskurs 6-9.

Personalen i tidigaredelen (förskoleklass - årskurs 5) betonar vikten av ett gemensamt vuxenansvar för alla elever oberoende av årskurs eller klass. Rastvakterna i tidigaredelen är aktiva och tydligt synliga på skolgården. Eleverna har också tilldelats ansvar för att se till att alla har en kompis under rasten. Rastvakterna i senaredelen (årskurs 6-9) syns sällan på skolgården.

Inspektörernas allmänna intryck är att eleverna har lust att lära. Lusten att lära verkar tyvärr avta med stigande ålder. De äldre eleverna framhåller dock att en del lärare är skickliga i att skapa nyfikenhet och intresse i lärandesituationer.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att resultatet avseende normer och värden varierar från godtagbar kvalitet till god kvalitet. Den formella elevdemokratin fungerar tillfredställande på Vistaskolan, men inspektörerna kan konstatera att elevernas möjligheter till ansvarstagande bör förbättras i årskurserna 6-9.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

Utveckling och lärande relaterat till läroplanens mål att sträva mot

Endast en mindre del av de elever som inspektörerna talat med uppger att de känner till målen för lärandet. Inspektionen vid Vistaskolan visar att arbetssätten varierar och att diskussioner om kunskapsmålen mellan lärare och elever förekommer i enstaka fall. I vissa klasser och i vissa ämnen erbjuder arbetssätten dock en begränsad möjlighet till reflektion över kunskapsmålen. Inspektörerna bedömer att lärandet kan på ett tydligare sätt relateras till läroplanernas mål att sträva mot.

Kunskaper relaterade till mål att uppnå i årskurs 5

Resultaten från de nationella proven i årskurs 5 våren 2004 visar att 91 procent av eleverna nådde målen i svenska, 98 procent i engelska och 94 procent i matematik. Av eleverna i årskurs 5 nådde 89 procent målen i alla tre ämnen. I samtliga kursplanämnen nådde 89 procent av eleverna målen. Inspektörerna kan konstatera att eleverna når goda resultat i skolans tidigaredel.

Kunskaper relaterade till mål att uppnå i årskurs 9

Det genomsnittliga meritvärdet var 200. Av resultaten från de nationella proven i årskurs 9 våren 2004 framgår att 92 procent av eleverna nådde målen i svenska, 77 procent i engelska och 77 procent i matematik. Av eleverna i årskurs 9

nådde 77 procent målen i alla tre ämnen. Inspektörerna kan konstatera att resultaten i engelska och matematik godtagbara och goda i ämnet svenska. Skolverkets analysverktyg SALSA saknar uppgifter om Vistaskolan, eftersom skolan hade färre än 15 elever (12) i årskurs 9 våren 2003. Vid genomgång av betygsstatistik från vårterminen 2004 kan inspektörerna vidare konstatera att närmare en fjärdedel av eleverna i årskurs 8 inte hade uppnått målen i ett flertal ämnen. Årskurs 9 hade endast 13 elever vårterminen 2004. Endast 62 procent av dessa elever nådde målen i samtliga ämnen. En fjärdedel av eleverna saknade betyg i alla naturvetenskapliga ämnen och en femtedel saknade gymnasiebehörighet. Inspektörerna bedömer att resultaten i skolans senaredel är svaga. Vid personalintervjuerna framkommer att det finns brister i uppföljning av kunskapsresultaten och att elever i behov av särskilt stöd inte får den hjälp de behöver i skolans senaredel. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra uppföljningen av kunskapsresultaten i senaredelen och vidta åtgärder för att säkerställa högre måluppfyllelse.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att kunskapsresultaten i årskurs 5 är goda. I årskurs 9 varierar resultaten på nationella prov mellan godtagbara och goda. Sammantaget bedömer inspektörerna att resultaten i skolans senaredel är svaga med tanke på att en stor andel av eleverna i årskurs 9 saknade gymnasiebehörighet och betyg i flertalet skolämnen. Vistaskolan bör utarbeta ett system för bättre uppföljning av resultaten i samtliga ämnen och vidta åtgärder för en högre måluppfyllelse i senaredelen.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

Samverkan i skolmiljön

Vid Vistaskolan finns två elevråd kopplade till tidigare- respektive senaredelen. I elevintervjuerna framkommer att eleverna har lärt sig mötesrutiner på sina klassråd och att klassråden fungerar tillfredsställande i de allra flesta klasser. På Vistaskolan finns det ingen föräldraförening, men föräldrarna känner sig välkomna till skolan och bjuds till informationsmöten och klassmöten. Utöver de formella demokratiska formerna för samverkan skall skolan verka för att eleverna får ett allt större inflytande över sin utbildning. Läraren skall tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen. På Vistaskolan uppger elever att möjligheten till inflytande över lärandet varierar mellan olika lärare. I den mån det förekommer innebär det vanligtvis att eleverna får välja vissa arbetsuppgifter som läraren sammanställt. Vid lektionsbesök och intervjuer kunde inspektörerna konstatera att möjligheterna till inflytande minskar i senaredelen.

Resultatet av Huddinge kommuns elevenkät i Vistaskolan visar också att elevernas möjligheter till inflytande och delaktighet minskar drastiskt från tidigare till senaredel. I resultatanalysen i skolans kvalitetsredovisning för 2003/04 ifrågasätter skolan elevenkätens frågor angående inflytande och delaktighet. Frågorna i elevenkäten är dock samma för tidigare- och senaredel och sämre resultat i senaredelen kan därmed rimligen inte bero på frågeställningarna. I kvalitetsredovisningens resultatanalys lyfter skolan fram elevens delaktighet som ett prioriterat förbättringsområde för kommande läsår. I arbetsplanen för 2004/05 finns bara ett arbetssätt nämnt för att öka elevernas delaktighet. Detta arbetssätt är ordagrant samma som föregående årets där större delen av ansvaret läggs på respektive lärare. Inspektörerna bedömer att skolan på ett mera genomgripande och konkret sätt bör utöka elevernas möjligheter till inflytande.

Arbetet mot kränkande behandling

Vistaskolan har ett värdegrundsdokument där man lyfter fram skolans demokratiska värdegrund och Vistaskolans regler. Vid elev- och föräldraintervjuer i senaredelen visade det sig att varken elever eller föräldrar känner till dokumentet. Inspektörerna bedömer att värdegrundsdokumentet kan bli en viktig del i ett förebyggande arbete mot kränkande behandling om elever och föräldrar i större utsträckning kan få ta del av den. Personalen på Vistaskolan framhåller att studiedagarna under vårterminen 2004 med bland annat värderingsövningar och diskussioner kring demokratiska processer har varit mycket givande och påverkat deras sätt att arbeta med värdegrundsfrågorna.

Vistaskolans antimobbningsplan tar upp både förebyggande arbete och åtgärder vid misstänkta eller fastställda mobbningsfall. Antimobbningsplanen tar inte upp åtgärder mot kränkande behandling eller situationer då en elev kan känna sig kränkt av en vuxen. Enligt elever och föräldrar är mobbning relativt ovanligt på skolan och de uppger samtidigt att skolan vidtar tillräckliga åtgärder då elever hamnar i konflikter eller utsätts för kränkande behandling. Eleverna säger att de kan vända sig till de vuxna på skolan vid problem med kränkande behandling. Antimobbningsplanen var inte känd bland intervjuade elever och bara hos en del av föräldrarna. Inspektörerna bedömer att skolan bör byta namnet antimobbningsplan till handlingsprogram mot kränkande behandling. Detta program skall även ta upp det vidare begreppet och perspektivet vuxen - elev. Vidare bör skolan tillse att elever och föräldrar känner till handlingsplanen.

Skolhälsovård och elevhälsa

På skolan finns det skolhälsovård som genomförs enligt gällande bestämmelser. I tidigare delen finns det inslag av extra motion mellan arbetspassen i form av pausgympa och under rasterna vistas eleverna i stor utsträckning ute på skolgården. I senaredelen finns enligt elevintervjuerna inga ordnade motionsaktiviteter förutom skolidrotten.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolans arbete för samverkan i arbetsmiljön håller godtagbar kvalitet. I senaredelen bör skolan utveckla elevernas möjligheter till att få inflytande över det egna lärandet.

Arbetet mot kränkande behandling är av godtagbar kvalitet. Skolans värdegrund är ett dokument som behöver kommuniceras tydligare så att den når alla elever

och föräldrar. Vistaskolans antimobbningsplan är av god kvalitet men bör byta namn till handlingsprogram mot kränkande behandling samt kompletteras med perspektivet vuxen och elev.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

Lokala mål och innehåll

Bara en del av de elever och föräldrar som inspektörerna har kommit i kontakt med känner till kunskapsmålen. En del av lärarna presenterar enligt eleverna kunskapsmålen i början av terminen och i samband med att olika avsnitt behandlas. Lokala omarbetningar av kursplanerna finns endast i en del av ämnena (se vidare Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning).

Organisering av undervisningen och tidsanvändningen

Skolan har en mycket bra struktur för mottagande av elever till förskoleklassen. Förutom gängse samarbete med överlämnande förskolor och förberedande besök på Vistaskolan, gör förskoleklassens personal hembesök hos alla föräldrar till blivande elever. Även övergångarna från förskoleklass till årskurs 1 görs mjuka genom att personal i förskoleklassen arbetar med rytmik, musik och mattelek i klasserna. Lärarna i årskurs 5 samarbetar med lärarna i årskurs 6 vid övergång till skolans senaredel. Inspektörerna bedömer att skolan överlag har en god struktur för övergångar och mottagande av nya elever. Förutom förskoleklasserna är även skolbarnomsorgens verksamhet integrerad med skolans övriga verksamhet.

Det finns en övergripande timplan för årskurs 1-9 och skolan uppfyller skollagens krav på den garanterade undervisningstiden i grundskolan. Undervisningen sker i huvudsak klassvis, men det förekommer att eleverna arbetar i olika grupper till exempel i språkval, NO-ämnena och slöjd. Elevscheman har relativt få håltimmar och eleverna uppger att de är relativt nöjda med sina scheman.

Individanpassning, individuell studieplanering och stöd

Vistaskolan har ett elevhälsoteam bestående av skolledning, skolpsykolog, skolsköterska och speciallärare. Teamet har utarbetat en arbetsgång för arbete med elever med särskilda behov. Arbetsgången omfattar både kartläggning och organisering av stödundervisningen. När en lärare upptäcker att en elev har någon typ av problem eller svårighet kallas övriga vuxna som arbetar med barnet till

ett nätverksmöte. Därefter kallas föräldrarna till ett möte och ett åtgärdsprogram upprättas. Vid behov görs en anmälan till elevvårdsteamet. Elevvårdsteamet kan vid behov kalla till en elevvårdskonferens utan föräldrar. Därefter kallas föräldrarna till ett elevvårdssamtal och samtalet avslutas med beslut om eller förslag till åtgärder och uppföljning.

Vid intervjuerna lyfter skolans personal fram skillnaderna mellan tidigare- och senaredelen ifråga om stöd till elever med särskilda behov. I tidigare delen fungerar stödet tillfredsställande medan eleverna i senaredelen inte får stöd i tillräckligt stor omfattning. Vistaskolan har ingen speciallärare i senaredelen och stödundervisningen består av enstaka lektionspass i matematik, svenska och engelska. Vid inspektionstillfället hade eleverna i senaredelen ingen fungerande stödundervisning i engelska, i mycket ringa omfattning i svenska och sex 40-minuterslektioner i matematik. I övriga ämnen fanns inga planerade åtgärder till stödundervisning. Vid intervjuerna framhåller en del föräldrar till barn i senaredelen att informationen om stöd till elever med särskilda behov inte fungerar tillfredsställande. Vid föräldrantervjuer framförs också kritik mot bristande stöd till elever med särskilda behov, särskilt i skolans senaredel.

Förutom utökat stöd för elever med särskilda behov i senaredelen efterlyser skolans personal en liten undervisningsgrupp till både tidigare och senaredelen. Vid tidpunkten för inspektörernas besök fanns det inga små undervisningsgrupper på skolan. Skolans kurator har för närvarande en halvtidstjänst och personalen anser att detta inte är tillräckligt.

Enligt inspektörerna har Vistaskolan fungerande rutiner, utrednings- och analysförfaranden för att identifiera och åtgärda elevers behov av särskilt stöd i tidigare delen. Inspektörerna bedömer däremot att skolan saknar både fungerande rutiner för utredning och analys samt åtgärder för elever i behov av särskilt stöd i senaredelen, vilket inte är godtagbart. Skolan måste därför upprätta fungerande rutiner och vidta åtgärder för att förbättra tillgången till stöd i senaredelen.

Arbetssätt

Inspektionen vid Vistaskolan visar att det finns en variation i fråga om arbetssätt, men att variationen minskar med stigande ålder. Särskilt eleverna i senaredelen efterlyser fler inslag av elevaktiva arbetssätt.

Under lektionsbesöken kunde inspektörerna konstatera att arbetssätten i tidigare delen är varierande och att grupparbeten varvas med enskilt arbete. I förskoleklassen kombineras lektionspassen med fri lek, rörelse och rytmik.

Under lektionsbesöken i senaredelen kunde inspektörerna konstatera att arbetsmetoderna i de flesta fall är relativt enformiga och elevernas egen aktivitet ofta begränsat sig till att arbeta med uppgifter i läromedlen. På en del lektioner arbetade eleverna i grupp eller enskilt med uppgifter som läraren hade valt. Vid besök på lektioner i praktiskt-estetiska ämnen kunde inspektörerna konstatera att eleverna var aktiva både vid planering och utvärdering av sitt arbete. Vid föräldrantervjuerna i senaredelen anmärker en del föräldrar att skolans NO-undervisning har för få laborativa inslag. Elever berättar vid intervjuerna att vissa lärare ger dem möjligheter att delta i planeringen av undervisningen och

redovisningsformerna, medan andra lärare styr undervisningen utan något samråd med eleverna. Inspektörerna bedömer att arbetssätten i skolans senaredel behöver utvecklas i syfte att skapa större engagemang och variation i elevernas lärande.

Vägledning och utvecklingssamtal

Enligt de elever och föräldrar som inspektörerna har talat med genomförs utvecklingssamtalen på ett bra sätt. Samtalen upplevs i regel som informativa och framåtsyftande.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

Elevernas kunskapsutveckling mäts på olika sätt på Vistaskolan. Olika typer av prov och tester är den vanligast förekommande mätmetoden. Utvärdering sker också muntligen på lektioner till exempel genom redovisningar och diskussioner. Även utvecklingssamtalen uppges som tillfällen för utvärdering av elevens lärande.

I vissa ämnen har enskilda lärare omarbetat de nationella kursplanerna och betygskriterierna, men i allmänhet saknas detta. Det framkommer också vid elevintervjuerna att eleverna, framför allt i årskurs 6-9, inte känner sig informerade om kursmålen och betygskriterierna. Likaså uppger en del föräldrar att de känner sig osäkra om grunderna för betygssättningen. Eleverna uppger dock att de i de flesta ämnen får tillfälle att diskutera eller ställa frågor om betygssättningen innan betygen är satta. Vid intervjuerna framhåller lärarna att de saknar möjligheter att diskutera betygssättning med ämneskollegor på andra skolor. För elever i årskurs 9 som saknade betyg i något ämne finns skriftliga omdömen. Inspektörerna bedömer att skolledningen bör se till att det finns möjligheter till samarbete med andra skolor i form av diskussioner om betygskriterier och betygssättning. Inspektörerna bedömer vidare att skolan bör förbättra elevers och föräldrars möjligheter att få kunskap om kursmålen och betygskriterierna.

Samverkan och öppenhet

Studiebesök sker regelbundet i samband med undervisningen. Eleverna i årskurs 8 har PRAO i två veckor. I några arbetslag har man sammanställt en plan för arbetslivskunskap med exempel på olika arbetssätt. Skolan saknar en studie- och yrkesvägledare. Inspektörerna bedömer att en det föreligger behov av en studie- och yrkesvägledare på skolan. Det finns inget organiserat samarbete med företag, institutioner eller liknande. Inspektörerna bedömer att skolans kontakter med omvärlden är begränsade och kan förbättras.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolans arbete avseende pedagogisk verksamhet är av godtagbar kvalitet, men att det finns förbättringsråden. Inspektörerna bedömer att arbetssätten i skolans senaredel behöver utvecklas i syfte att skapa större engagemang och variation i elevernas lärande. Skolledningen bör också se till att det finns möjligheter till samarbete med andra skolor genom diskussioner om betygskriterier och betygssättning. Skolan bör även förbättra elevers och föräldrars möjligheter att få kunskap om kursmålen och betygskriterierna.

Inspektörerna bedömer att skolan saknar både fungerande rutiner för utredning och analys samt åtgärder för elever i behov av särskilt stöd i senaredelen. Detta är inte godtagbart och skolan skall därför upprätta rutiner så att elevers behov av särskilt stöd blir tillgodosedda.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskildas rättsäkerhet.

Rektors ansvar befogenheter och funktion

Ledningen för Vistaskolan består av en rektor och två biträdande rektorer. Skolan har ytterligare en biträdande rektor som inte tjänstgör under läsåret 2004 - 05. Ansvarsfördelningen mellan rektor och biträdande rektorer är tydligt dokumenterad. Inspektörerna kan dock konstatera att det finns en del brister i rutiner avseende beslutsfattande och dokumentation i elevvårdsärenden (se Rättsäkerhetsfrågor).

Både elever och föräldrar känner till vem som är rektor och biträdande rektor på skolan. Rektorn har också besökt de flesta av klasserna i senaredelen och presenterat sig själv. I senaredelens föräldra- och elevintervjuer framkommer att rektorn är synlig i skolans verksamhet. I tidigaredelen är rektor däremot sällan synlig enligt intervjuade elev-, föräldra- och personalrepresentanter.

Personalen anser att rektorn är förtrogen med verksamheten på skolan, men framhåller att de saknar en sammanlänkande röd tråd i det pedagogiska arbetet på skolan och efterlyser ett tydligare pedagogiskt ledarskap på skolan. Enligt personalen drivs den pedagogiska utvecklingen för närvarande till stor del av enskilda lärare och personalgrupper. Värdegrundsdiskussionerna på de gemensamma studiedagarna under vårterminen 2004 lyfts dock fram som ett viktigt steg för att skapa ett sammanhang och binda ihop verksamheten på hela skolan. Inspektörernas bedömning är att skolledningen bör på ett tydligare sätt leda den pedagogiska utvecklingen och vidta åtgärder för att stärka samhörigheten mellan skolans olika delar.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Vistaskolans kvalitetsredovisning presenterar skolans resultat utifrån de nyckelområden som nämnden har fastställt. Resultaten baseras på den enkät som genomförs av Huddinge kommun och presenteras genom nyckeltal på en tiogradig skala. Nyckeltalen är i sin tur uppdelade för tidigaredelen och senaredelen. De resultat som framkom vid mätningen läsåret 2003/04 på Vistaskolan är

genomgående lägre för eleverna i senaredelen. Skolan analyserar resultaten och slutligen lämnas förslag till åtgärder för utveckling för läsåret 2004/05.

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet skall en kvalitetsredovisning innehålla en beskrivning av i vilken mån målen för utbildningen uppnåtts eller inte. Om målen inte uppnåtts skall det framgå hur skolan avser att arbeta för att målen skall kunna uppnås. Inspektörernas bedömer att Vistaskolans kvalitetsredovisning innehåller delar som naturligt hör hemma i en kvalitetsredovisning för en grundskola. Inspektörerna finner samtidigt att dokumentet som helhet kan och bör utvecklas för att kunna fungera som ett faktiskt hjälpmedel i skolans utvecklingsarbete. Framförallt behöver skolan utveckla kvalitetsredovisningen så att den tydligare avspeglar den lokala arbetsplanen och läroplanens mål. Inspektörerna bedömer att de mål som redovisas är otydliga i och med att målen bara formuleras med ett enda ord som till exempel "hälsa" och "trygghet". Att redovisa måluppfyllelse i form av styrtal blir också otydligt i och med att det inte förklaras vad styrtalen står för eller vad de mäter. Kopplingen mellan mål, måluppfyllelse och åtgärder är också svag. Inspektörerna bedömer därför att kvalitetsredovisningen är godtagbar men bör förbättras.

Rättsäkerhetsfrågor

Beslut från elevvårdskonferenser är inte signerade av rektor och vid intervjuerna med skolans personal framkommer att rektor inte deltar vid elevvårdskonferenser i tidigaredelen, vilket inte är godtagbart. Detta bekräftas av skolledningen. Inspektörerna bedömer att både rektors deltagande i elevvårdskonferenser och rutinerna för beslut i elevvårdsärenden på Vistaskolan bör förbättras och förtydligas.

Den centrala elevstödsenheten fattar beslut om huruvida en viss elev skall få stöd inom en av de kommunövergripande grupperna. Beslut om placering i liten undervisningsgrupp görs av elevstödsenheten.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att styrning och ledning vid Vistaskolan sammantaget är godtagbar. Inspektörerna bedömer att skolledningen på ett tydligare sätt bör leda den pedagogiska utvecklingen och vidta åtgärder för att stärka samhörigheten mellan skolans olika delar. Rutiner avseende beslutsfattande och dokumentation i elevärenden fungerar inte tillfredställande och bör också förbättras och förtydligas. Skolans kvalitetsarbete bör bättre avspegla läroplanernas och den lokala arbetsplanens mål och bör likaså förbättras i fråga om koppling mellan mål, måluppfyllelse och åtgärder.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

Tillgång till verksamhet/utbildning

I den nationella timplanen för grundskolan anges ett visst antal timmar för elevens val. Undervisningen syftar till att fördjupa och bredda kunskaper i ett eller flera ämnen. På Vistaskolans timplan finns sammanlagt 288 timmar planlagda för elevens val, vilket understiger skollagens bestämmelser om 382 timmar för elevens val i timplanen. Minskningen på 92 timmar motsvarar cirka 25 procent av 382 timmar och strider därmed mot skollagens bestämmelser om högsta tillåtna minskning på 20 procent. På elevscheman finns inget elevens val och i elevintervjuerna framkommer att eleverna inte har några valmöjligheter som kan betecknas som elevens val. Det har inte heller framkommit att skolan har uttalade mål för det lärande som elevens val skall bidra till. Inspektörerna bedömer att detta inte uppfyller gällande författningar och skolan skall därför justera antalet timmar för elevens val i skolans timplan. Skolan skall vidare se till att eleverna erbjuds elevens val i enlighet med författningarnas krav. Skolan måste också se till att eleverna kompenseras för den undervisningstid de har gått miste om under höstterminen.

Språkval i spanska, tyska och franska erbjuds eleverna från årskurs 6. Inspektörerna kan dock konstatera att endast 8 av totalt 27 elever i årskurs 9 läser annat språkval än förstärkt engelska.

Sammanlagt 17 elever på Vistaskolan deltar i modersmålsundervisning, men skolan kan inte ge någon uppgift om hur många elever som är berättigade till modersmålsundervisning. Undervisning i modersmål sker efter skoldagens slut. Ingen elev får studiehjälp på modersmålet. Antal elever som är berättigade till undervisning i svenska som andra språk är 32 och alla dessa elever får undervisning i svenska som andra språk.

Enligt intervjuad personal anpassas skolans verksamhet vid behov så att funktionshindrade elever får tillgång till utbildning.

Information om utbildning

Elever och föräldrar uppger att informationen från skolan fungerar bra i allmänhet. Veckorapporter och Vistabladet skickas hem regelbundet med eleverna

Informationen om elevers rätt till modersmålsundervisning skickas ut centralt från kommunen, men inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra sina rutiner för att kunna informera elever om deras rätt till modersmålsundervisning.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att eleverna generellt har tillgång till utbildning som är av godtagbar kvalitet. Inspektörerna bedömer att antalet timmar för elevens val måste justeras i skolans timplan och att eleverna erbjuds elevens val i enlighet med författningarnas krav. Skolan måste också se till att eleverna kompenseras för den undervisningstid de har gått miste om under höstterminen. Vidare bör skolan förbättra informationen om elevernas rätt till modersmålsundervisning och studiehandledning.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

Personalresurser, personalens kompetens och kompetensutveckling

I Vistaskolan har övervägande delen av personalen behörighet för den undervisning de i huvudsak bedriver. Skolledningen kan inte ange hur stor lärartätheten är beräknat på antal lärare/100 elever. Personalomsättningen är enligt skolledningen relativt låg. Vistaskolan hade vid inspektionstillfället en heltidsanställd skolsköterska och en kurator med en halvtidstjänst. Skolan saknar en egen studie- och yrkesvägledare.

Kompetensutveckling

I fråga om personalens kompetensutveckling får Vistaskolan relativt höga värden i den medarbetarenkät som genomförs på samtliga skolor i Huddinge kommun. Skolan får särskilt höga värden i fråga om personalens förmåga att ta egna initiativ till kompetensutveckling. Personalen anser också att skolledningen motiverar dem till att utvecklas och ta större ansvar. Skolan får dock lägre värden i fråga om erfarenhetsutbyte med kollegor och gemensamma överenskommelser mellan medarbetare och chef om individuella kompetensutvecklingsplaner. Inspektörerna bedömer att kompetensutvecklingen på Vistaskolan fungerar väl men kan utvecklas ifråga om erfarenhetsutbyte mellan kollegor och gemensamma överenskommelser mellan medarbetare och chef om en individuell kompetensutvecklingsplan.

Läromedel och utrustning

Läromedlen och annat pedagogiskt material är anpassade till de krav en tidsenlig utbildning kräver. Både elever och personal anser dock att tillgången till datorer är begränsad och försvårar användningen av datorer som pedagogiskt hjälpmedel. Inspektörernas bedömning är att eleverna på Vistaskolan har begränsade möjligheter till användning av datorer.

Lokaler

Skolans verksamhet bedrivs i lokaler som generellt håller god kvalitet och svarar mot de pedagogiska kraven i undervisningen. Vid tiden för inspektionen var laborationssalarna i NO-ämnena ännu inte färdigställda. Ett nytt skolbibliotek är under uppbyggnad.

I samband med NO-laborationer bussas eleverna till Annerstaskolan. Skolans matsal och skolmatens kvalitet får beröm från elever och föräldrar.

Skolgårdens utformning ger begränsade möjligheter till stimulans för de yngre eleverna. De äldre eleverna är inte nöjda med tillgången till rastverksamhet och efterfrågar möjligheter till avkoppling under raster och håltimmar som är anpassad till deras behov. Skolan bör se över tillgången till datorer i undervisningen.

Skolan får elevbidrag enligt de normer som gäller i kommunen. På grund av den ekonomiska situationen tillämpar skolledningen en stram resurstilldelning.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att resurserna på Vistaskolan är godtagbara. Skolan bör dock se över tillgången till datorer i undervisningen. Inspektörerna bedömer vidare att kompetensutvecklingen på Vistaskolan fungerar väl.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Vistaskolan övergripande är av god kvalitet i skolans tidigare del och av godtagbar kvalitet i senaredelen. Arbetet för att öka måluppfyllelsen i senaredelen bör prioriteras vid resursfördelningen.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- Elevernars inflytande över undervisningens utformning och innehåll behöver öka.
- Skolan bör förbättra sina rutiner avseende redovisning och analys av elevernas kunskapsutveckling.
- Handlingsplanen mot mobbning bör omfatta alla former av kränkande behandling och även omfatta perspektivet vuxen-elev.
- Skolan bör vidta åtgärder för att öka elevernas kunskaper om målen och betygskriterierna.
- Rutiner för rektors deltagande i elevvårdskonferenser och beslut i elevvårdsärenden bör förbättras och förtydligas.
- Kvalitetsredovisningen bör förbättras och innehålla en tydligare koppling mellan mål, måluppfyllelse och åtgärder.
- Tillgång till datorer i undervisningen bör ses över.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

- Elever som riskerar att inte nå kunskapsmålen, ges inte stöd i den utsträckning de har rätt till (5 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Elevens val anordnas inte i enlighet med författningarna (2 kap.19 § grundskoleförordningen).

Datum
2005-06-29

Ort
Stockholm

Jukka Kuusisto

Tomas Johansson